

ΛΑΖΑΡΙΝΕΣ

Πρόκειται για ένα παμπάλαιο ανοιξιάτικο έθιμο της Μακεδονίας, που τελούνταν και στο Ρουμλούκι.

Ο πρώτος που το κατέγραψε στην περιοχή μας είναι ο Αλ. Κ. Κωνσταντινίδης, ο οποίος έζησε στο Γιδά κι έκανε επισκέψεις σε αρκετά κοντινά χωριά στις αρχές του 20ού αιώνα. Στο έργο του, «*Έθιμα ανά το Ουρουμλούκιον*», κατέγραψε το 1909 και δημοσίευσε το 1911 μεταξύ άλλων και τα έθιμα «του Λαζάρου».

Γράφει λοιπόν ο πρώτος λαογράφος της περιοχής μας:

«Επί τη ευκαιρία [...] ηρωτήσαμεν περί των εθίμων «του Λαζάρου». Παρά πάσαν προσδοκίαν το έθιμον αυτό είναι εκτάκτως ενδιαφέρον και εκ των μάλλον προσφιλών του τόπου.

Ανήμερα, λίαν πρωί, εκκινούσιν ανά 4 κόραι εξαιρετικά στολισμένα και συνοδευόμεναι υπό μικροτέρας ήτις κρατεί το «σεπέτι», δηλαδή καλάθιον τι ή πανέρι. Μεταβαίνουνσιν πρώτον «εις του παπά», κατόπιν εις τους επιτρόπους, «εις το κονάκι» δηλ. εις την διαμονήν του μπεϋ ή των αντιπροσώπων του και κατόπιν εις όλας τας οικίας του χωριού, δεχόμεναι ωά ή χρήματα.

[...]

Καθ' οδόν άδουσιν άσματα πορείας, ως τα επόμενα:

Κόρ, στου δρόμου

και στο μονοπάτι

έχασα γαιϊτάνι

σιδηρογαϊτάνι.

Σαν του βρήκες, Γιάννη

να του μαρτυρήσης,

να του προβοδίσης

μ' ένα χελιδόνι,

το πουλί τ' αηδόνι.

Διερχόμεναι δια των οικιών άδουσιν εκασταχού το αρμόζον.

Εις του Παππά :

Ήλθαμε στον αφέντη μας

τον πρωτοτιμημένο

τον τίμησε πρώτα ο Θηός

έπειτα ο κόσμος όλος.

Τον τίμησε και η Παναγιά

Με τον σταυρό στα χέρια.[...]

Αναφέρει συνολικά 12 «Λαζαριάτικα» τραγούδια που συνήθιζαν να τραγουδούν *Εις τον μπέην ή σούμπασην, Εις νοικοκύρην (τσορμπατζήν), Εις ράπτην, Εις γραμματικόν, Εις ναυτιλλόμενον, Εις κόρην, Εις αγόρι, κ.ά.*

[...] Ως γενικήν επωδόν δι' όλα ταύτα τα άσματα προσθέτουσι τα εξής ελληνικώτατα ποιητικά:

Όσα άστρα 'πό τον ουρανό

και φύλλα από τα δένδρα

τόσα καλά να δώσ' η θηός

στο σπίτι που τραγουδούμε.

Για βάλη το χεράκι σου

στην αργυρή σου τσέπη

δώρησε τα κορίτσια.

Αν δε σου λάχη το φλωρί

καν' δυό καν' τρείς παράδες.

Όχι ολιγότερον πρωτότυπος είναι και η παράδοσις των Ορουμλουκιωτών τούτων περί του εθίμου των Λαζαρίνων. Παραδίδεται δηλ. ότι ότε ο Χριστός, αναστήσας τον Λάζαρον, απήρχετο θριαμβευτικώς εις Ιεροσόλυμα, οι Οβροί έστειλαν 4 πεντάμορφες Λαζαρίνες ίνα άδουσαι και χορεύουσαι συγκρατήσωσι τον κόσμον περί εαυτάς και φέρωσιν αντιπερισπασμόν εις του κόσμου την προς τον Χριστόν προσοχήν.»

Μετά από τον Κωνσταντινίδη, το έθιμο καταγράφεται αναλυτικά στην εξαιρετική μονογραφία του Γ. Μελίκη, «Οι Λαζαρίνες του Ρουμλουκιού», σημαντικό δρώμενο Μακεδονικής λαϊκής λατρείας, έκδοση Λυκείου Ελληνίδων Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1977.

Σ' αυτό ο σημαντικότετος Λαογράφος μας γράφει, ότι «Λαζαρίνες» είναι οι κόρες, που από την Παρασκευή παραμονή του Λαζάρου, το Σάββατό ανήμερα και μέχρι την Κυριακή των Βαΐων, επισκέπτονταν τρεις συνομήλικες μαζί τα σπίτια του χωριού ψάλλοντας και χορεύοντας ειδικά τραγούδια, τα γνωστά «Λαζαριάτ'κα» ή «Λαζαρ'κά», ενώ στην παρέα τους ήταν και μία (4η) μικρότερης ηλικίας, την οποία ονόμαζαν «καλαθάρου», επειδή αυτή κρατούσε το καλάθι και μάζευε τα αυγά και τα χρήματα που έδιναν οι νοικοκυρές.

Περιγράφει τί ακριβώς έκαναν την Παρασκευή, το Σάββατο και την Κυριακή των Βαΐων, τα ξεχωριστά τραγούδια που έλεγαν σε κάθε σπίτι, και τους χορούς τους κρατώντας «σιρβέτις» (μαντήλια). Περιγράφει τα ρούχα που φορούσαν και τα στολίδια τους.

Όσοι τις έχουν ακούσει, ξέρουν πως οι κοριστίστικες φωνές τους είναι το καλύτερο ευχάριστο καλωσόρισμα της Άνοιξης και της αναγενόμενης φύσης:

*Λαζαρίνες έρχονται, στρώσι τα τραπέζια σας,
στρώσι ψάθις, βιλιντσιά κι χρυσά προυσκέφαλα,
στρώσι τα τραπέζια σας, βάλτι τα κουτάλια σας.
Λαζαρίνες έρχονται, για να γιουματίσουνι.*

*Ἦρθ' ου Λάζαρους, ἦρθαν τα βάγια
Ἦρθ' η Κυριακή που τρών' τα ψάρια.
Σήκου Λάζαρι μ' κι μην κοιμάσι
ἦρθ' η μάνα σου από την Πόλη,
σούφιρι χαρτί κι καλαμάρι,
γράφει Θόδουρι, γράφει Δημήτρη,
γράφει Λιμουριά κι Κυπαρίσση.
Τώρα λάλησιν πουλί κι αηδόνι,
Τώρα λάλησιν κι χιλιδόνι.
Κι απ' τ'χρόν'.*